

Länsteatrarnas höstmöte 2012 på Västanå Teater

TEMA: Forskning & Utbildning

Klackarna i Taket

Tisdag den 13 november

19.00 slog Västanå Teater upp sina portar och bjöd in oss till buffé, konsert och dans och presenterar sin genuina förankring i folklig musik och dramatik. Ola Persson, kommunråd hälsade oss välkomna. Leif Stinnerbom och Inger Hallström Stinnerbom hade en pedagogisk utmaning att få oss alla att dansa polska – de lyckades och tillsammans dansade vi polska så svetten rann och vi blev yra av alla snurrar. Dock lyckades ingen - förutom Leif och Inger – att "slå klackarna i taket".

Internt för medlemmar

Onsdag den 14 november

På onsdag morgon åkte vi gemensamt från Selma Spa till Berättarladan. Leif Stinnerbom presenterar **Berättarladan och Västanås Teaters verksamhet**. Inger visade oss och berättade om **kostymutställningen** med dräkter och kostymer från en mångfald av föreställningar.

Tillbaka till Västanås teater presenterade Thomas Ohlsson **Länsteatrarnas verksamhet** det gångna året. Samarbetet med Radioteatern och projektet "Världshistorien", där alla 19 länsteatrar deltar. Ett samarbete som kommer att märkas varje dag under hela 2013. Länsmusikens samarbetsråd (LäS) och Läns museernas samarbetsråd (LMRS) är också viktiga samarbetspartners, vi har samma regionala uppdrag. Länsteatrarna har en publik på drygt 550 tusen och en omsättning på över 550 miljoner kronor. Tillsammans har vi publik på närmare 5 miljoner personer och en gemensam omsättning på över 2,1 miljard. Presidierna har kontinuerliga möten och under året har vi gjort gemensamma uppvaktningar av SKL, Kulturrådet och Myndigheten för kulturanalys.

På förra höstmötet framkom att många av politikerna och de förtroendevalda medlemmarna hade önskemål om att fortsätta med dialogmötena. Under 2011 arrangerade vi tillsammans med LäS och Svensk Scenkonst 2 dialogmöten i Stockholm. Det fanns önskemål om att vi skulle arrangera dem regionalt också. Den 4 december genomförde vi vårt första regionala dialogmöte. Västmanlands Teater och Olof Walden tog på sig värdskapet i samarbete med Lars Kallsäby ordförande i LäS och tillsammans med Svensk Scenkonst genomförde vi ett mycket uppskattat regionalt dialogmöte. Finansiering, kultursamverkansmodellen, professionell scenkonst och omvärldspaning var några ämnen som vi fördjupade oss i. Styrelseledamöter från Västmanland, Sörmland, Örebro, Uppsala och Dalarna deltog.

Jörgen Rundgren och Linde Sjöstedt genomförde tillsammans ett dialogmöte för Giron sámi teåhters styrelse, direkt utifrån önskemål från ledning och styrelse. Så nu har vi utvecklat tre olika modeller för dialogmöten.

Länsteatrarna i Sverige har under året också blivit medlem i Svensk Scenkonst.

Magnus Holm rapporterade vidare att han som adjungerad i styrelsen har förmånen att sitta med i olika grupper. Vi samarbetar med Riksteatern på flera olika sätt. Märkesåret 2009 startade ett treårigt projekt "[Scen utan gränser](#)", en branschutvecklings plattform för ett bilateralt samarbete mellan Sverige och Finland. Målen för samarbetsprojektet är ökat kulturutbyte, bredare arbetsmarknad för konstnärer och konstnärlig produktion, utveckling inom ledarskap, kommunikation och teknik med hjälp av gemensamma investeringar, produktionssamverkan och gästspelsutbyte. Fokus ligger också på ett ökat konstnärligt utbyte mellan teaterchefer från Sverige och Finland.

I juni träffades länsteaterchefer, uppdragsledare från Riksteatern och 10 finska kollegor för ett möte i Stockholm, där Magnus Holm, VD Regionteatern Blekinge Kronoberg och Joachim Thibblin, teaterchef Åbo Svenska Teater var värdar. På programmet stod bl.a. information om teknikutveckling som pågår inom projektet och ledarskapsutveckling. Venu Dhopa ledde en workshop som fick oss att fundera över ledarskapet i en föränderlig värld och konsten att befinna sig i samklang med sin region, med det civila samhället och om kraven på internationalisering.

En uppföljning och inbjudan från Hanaholmen och Åbo Svenska Teater väntas komma under nästa år.

I och med den nya Avsiktsförklaringen med Riksteatern så tillsattes en styrgruppen med uppdrag att ansvara för måluppfyllelse och utvärdering av avsiktsförklaringen i sin helhet. Uppdraget är att konkretisera det som står i avsiktsförklaringen och att arbeta för att stärka de processer som är på gång för att få det att hända i hela landet. "Scenkonst Syd" är ett samarbete som startat upp mellan de sex södra länen, Blekinge, Kronoberg, Kalmar, Jönköping, Skåne och Halland. Teaterchefer, konsulenter och representanter för både Länsteatrarna och Riksteatern nationellt har träffats för att tillsammans se hur vi kan tillvarata och stärka våra samlade resurser, skapa framtida samarbeten, verka för kompetensöverföring och verksamhetsutveckling och stärka arrangörsnätverket. Gemensamt vill man främja, förmedla och arrangera närproducerad scenkonst. Detta samarbete håller på att utvecklas till en pilot som skulle kunna ge inspiration och struktur för flera samarbeten på andra håll i landet. Riksteatern arbetar för att få fram en resursperson som kan driva detta.

Olof Lindqvist, ansvarig Länsteatrarnas skolgrupp rapporterade om de aktiviteter som genomförts under 2012. Vårmötet hade temat "Barn och ungas rätt till våra verksamheter" genom detta ville vi fokusera på vårt arbete för och med barn och unga. Utbyta erfarenheter om vårt prioriterade uppdrag.

Hans Eriksson, producent från Norrbottensteatern representerade Länsteatrarna på [bibu](#) i seminariet om [LÄNK](#) som arrangerades av Riksteatern. Länk är nyskriven dramatik för skolor och unga amatörensemble (15-20 år). Fem av landets hetaste dramatiker ger skol- och amatörensemble möjlighet att sätta upp nya pjäser, specialskrivna för dem. Länk är en bro mellan skolan, unga amatörteatrar och den professionella teatervärlden. Länsteatrarna

ställer lokaler och personal till förfogande för unga ensembler som i projektet får kunskap om den professionella teaterns arbetssätt och villkor.

”Kvalitetssäkring i mötet mellan kultur och skola” – Arbetet med Dramatik I Grundskolan D.I.G. Ett bibu seminarium som Länsteatern arrangerade, där Maria Ericsson, VD Teater Halland var moderator. Medverkade gjorde också två elever och en lärare samt Isac Benjamin vår samarbetspart på Riksteatern.

Vi arrangerade ett seminarium under Kultur i Almedalen på Länsteatern på Gotland, ”Hur väcker vi läslusten hos våra barn och unga?” Det arrangerade vi tillsammans med Riksteatern och med Lärarförbundet. Vem ska ansvara för lärarutbildningens och skolans behov av kulturell kompetens? Medverkade gjorde Isak Benjamin, utvecklingsledare Riksteatern. Gunilla C Carlsson, ordförande i Riksdagens kulturutskott, (S). Maria Ericson, teaterchef Teater Halland. Ann Mari Lidholm, lärare Påskbergsskolan Halland. Inger Maurin, 2:e vice ordförande, Lärarförbundet. Christer Nylander, vice ordförande Riksdagens kulturutskott, Johan Unenge, läsamambassadör författare samt Olof Lindqvist, moderator.

Jörgen Rundgren avslutade med en kort rapport från dialogmötet med Giron sámi teáhters styrelse. Han tackade även kommunikationsgruppen, Marcus Hellsten, Thomas Tegnér och Ulrika Åström för det arbetet som de har gjort tillsammans med Linde Sjöstedt med att ta fram en kommunikationsstrategi och en kommunikationsplan. Även Östgötateatern kommer att ha en mycket tuff ekonomi framöver men Jörgen Rundgren lyfte fram den gemensamma satsningen på att stärka Länsteatern i Sverige som en viktig åtgärd. Det är en investering för framtiden, för oss alla.

Efter styrelsens presentation vidtog **enskilda överläggningar** för förtroendevalda och teaterchefer. Linde Sjöstedt presenterade kommunikationsstrategin och kommunikationsplanen för politiker och förtroendevalda. Samma information hade teatercheferna tidigare fått under teaterchefsmötet på tisdag eftermiddag.

Efter lunch var fokus **”Under konstruktion” effekter av samverkansmodellen 2012**. Det är också titeln på SKL: rapport som kom ut under hösten 2012. Några sammanfattande citat från rapporten fanns att bli inspirerad och ta avstamp från.

”Syftet med modellen var att överföra beslutsmakt till instanser närmare medborgarna, skapa större flexibilitet i den regionala kulturpolitiken och samtidigt möjliggöra nya lösningar i olika regioner, anpassade efter varje regions specifika behov.”(sid 11)

”Förslaget att överföra makt till regionerna – och därmed till regionala politiker – innebär också att modellens kritiker har sett en motsättning mellan denna och den armlängds-princip som tidigare har ansetts vägleda kulturpolitiken: dvs principen att verksamhetens utformning ska styras av professionella, i enlighet med kulturpolitiska mål, men på armlängds avstånd från politiker” (sid 11)

”Det handlade således, enligt utredarna, om att landstingen skulle ges en reell makt över de regionala institutionerna, där kulturpolitikens uppgift skulle vara vidare än att enbart distribuera så kallad god kultur till medborgarna.” (sid 18)

”För mig är det obegripligt hur man kan vara för regionalisering om man är intresserad av jämlikhet och rättvisa! Om man permanentar regionförsöken så har vi ingen nationell kulturpolitik längre, då kan vi lägga ner det hela.” (sid 19)

”Kulturutredningen (SOU 2009:19) blev nu den första kulturpolitiska utredning som förespråkade en reell decentralisering av kulturpolitiken. Ökad demokrati för medborgarna lyftes fram som ett av huvudskälen för ökat självbestämmande.” (sid 20)

”Det som bland annat KLYS, Konstnärernas riksorganisation och Skuggutredningen vände sig emot var tanken att stärka regionala politikernas makt över kulturpolitiken, dvs utredningens demokrativärde.” (sid 20)

”I Kulturutredningens betänkande framställdes studieförbunden som de centrala aktörerna i det civilsamhälle som staten föreslogs samarbeta med. I kulturpropositionen och den därpå följande kultursamverkansutredningen var studieförbunden däremot återigen ställda utanför det direkt berörda området. Kulturpolitiken fortsatte att följa departementsgränserna. (sid 34)

”Det saknas i hög grad en diskussion om balansen mellan de regionala kulturinstitutionerna och det fria kulturlivet, det saknas en kartläggning av kulturskaparnas villkor och det saknas strategier för att stärka deras ställning.” (sid 48)

”Trots små resurser, kort om tid, orimliga förväntningar och otydliga intentioner kan många vittna om att dialogmötena har bidragit till att intresset för kulturpolitiska frågor ökat och att kultur har blivit något som nämns allt oftare i samtal om regional utveckling.” (sid 58)

”Analysen av 16 kulturplaner tycks visa att det verkligt nydanade består i själva kultur-planernas existens, i egenskap av samlade gestaltningar av de svenska regionernas kulturpolitik, snarare än i de kulturpolitiska argument som framförs.” (sid 73)

”Att det är viktigt med barn och unga är något som alla kan vara överens om. Det är väldigt många politiker som gärna talar sig varma för barn- och ungdomskultur, men sen får se om det verkligen ger utslag i pengar. Men det kan ju faktiskt också vara så att man får ett ökat engagemang när man får större möjlighet att påverka det här.” (sid 98)

”Traditionellt förstås hållbar utveckling i tre dimensioner: miljömässigt, ekonomiskt och socialt. År 2002 lyftes kulturell hållbarhet som en fjärde hållbarhetsdimension genom Agenda 21 for Culture, vilket belyser kulturens roller för social rättvisa och demokratiska strukturer.” (sid 107)

”Samtidigt har det för den regionala och kommunala nivån framgått, från Kulturutredningens förslag om en portföljmodell till dagens modell, att den tredelade finansieringen mellan stat, region och kommuner måste kvarstå. Det första året med kultursamverkansmodellen visar att en första obalans har upprättats.” (sid 118)

”Sedan 2009 har marknaden förts fram som en viktig del av denna statliga kulturpolitik. Kultursamverkansmodellen och de senaste årens regeringssatsningar på utökad privat finansiering av kultur är del av en uttalad ambition att minska statens direkta roll i kulturens finansiering.” (sid 122)

Citaten är en snabb sammanfattning av de olika kapitlen i boken.

Bord 1 & 5 – Finansiering Thomas Ohlsson och Lennart Thörnlund

Idag fördelas den totala offentliga kostnaden om 23 miljarder kronor för kulturområdet mellan staten som står för 45%, landstingen för 14% och kommunerna för 41%. Regeringen har aldrig aviserat att avsikten med kultursamverkansmodellen varit att öka statens finansiering.

Har samverkansmodellen inneburit mera medel till er institution? Från kommun/region/ stat? Någon annanstans ifrån? Vad tänker & tycker ni om samverkansmodellen ur ett finansieringsperspektiv?

Ekonomi ser olika ut, beroende på olika driftsformer. Många politiker som nu ansvarar för kulturen är mycket okunniga. Halland stack fram och sa att vi har fått mycket god kontakt mellan kommunen och regionen.

Positivt med att ta fram kulturplanerna – man är på väg in i modellen. Ingen vet riktigt om det har kommit mera pengar in i modellen. Några hade fått mera pengar, men inte beroende av modellen. Flera vittnade om att reformen inte har inneburit mer pengar. Statens kommer nog att inse att man måste olja i arrangörsleden. En ökning på 2% och rationalisering på 0,5 %. Svårt att rationalisera, det finns inget kvar att ta bort.

Flera upplevde att det var svårt med relationerna mellan kommunerna, en del är så stora och vill inte lyssna på de små. Olika möjligheter i fråga om resurser, en kultur och en avloppsnämnd. I vissa fall så är det en större kommun och regionen som finansierar medan de andra kommunerna inte skjuter till några medel alls.

Bord 2 & 6 - Makt & inflytande Ulrika Josephsson och Magnus Holm

Vilken kulturpolitisk riktning har blivit stärkt genom samverkansmodellen?

Har "distributionstanken" – att garantera att alla medborgare har rätt till kultur och möjlighet att delta i kulturlivet oavsett var i landet man bor – eller "demokratitanken" - ett starkare inflytande för regionala och lokala politiker, d.v.s. ökad autonomi för politiken som i sin tur stärker demokratin och medborgarinflytandet?

Hur ser makt och inflytande ut på er institution? Har styrelsen/teaterchefen haft inflytande under kulturplanearbetet? Vem har makten över medlen? Kulturpolitiker eller andra politiker? Vem förhandlar med kulturrådet?

Har man som teaterchef fått inflytande över kulturplanerna? Många har varit delaktiga på en oändlig massa möten – men har man kunnat påverka? En del har sett exempel på att man verkligen har fått in skrivningar i kulturplanerna. Förståelsen för verksamheterna har ökat. Det har skett en utveckling där flera kan och uttalar sig om kultur, men det finns mycket okunskap kvar. Från teaterchefshåll upplever man det som positivt med dessa kontakter. Medborgarinflytande/invånarinflytande – osäkert om det har blivit större. Styrelserna har inte varit så involverade i kulturplaneprocesserna.

Vilken roll spelar organisationsformen? I Östergötland har man tankar på ett scenkonstbolag – då blir det 20 politiker som försvinner ur själva verksamheten. Vad kommer det att få för konsekvenser? Effekterna av den nya kulturpolitiken är det för tidigt att säga något om.

Bord 3 & 7 – Uppdraget Med Reventberg och Jörgen Rundgren

Jenny Johannisson, (lektor vid Institutionen Högskolan i Borås, kap 4) "Den svenska kulturpolitiken har under 1900-talet byggt på två huvudsakliga perspektiv; ett perspektiv som betonar vikten av att med kulturpolitikens hjälp tillhandahålla professionell konstnärlig verksamhet av hög kvalitet och ett perspektiv som betonar vikten av att alla medborgare ges möjlighet att ta del av och inte minst själva skapa kultur. Konstpolitik respektive kulturpolitik skulle utifrån detta synsätt kunna översättas till ett producentperspektiv respektive ett medborgarperspektiv. Jenny Johannissons två slutsatser är: att professionell konstnärlig verksamhet, producentperspektivet, utgör huvudfokus i kulturplanerna samt att medborgarperspektivet lämnas åt kommuner och civilsamhälle som ska garantera tillgängliggörande och delaktighet.

Har ni i era kulturplaner uppmärksammat dessa båda perspektiv? Hur ser era kulturplaner ut, var finns huvudfokus? Hur ser det ut i verkligheten? Hamnar ert grunduppdrag – att producera professionell scenkonst i skymundan? Eller har ni stärkts? Har det tillkommit uppdrag? Vad? Är det positivt? Vem beslutar?

Värmland har inte skrivit någon kulturplan än, Halland är ett lysande exempel, starkt bildningsförbund, flera starka aktörer som är med i besluten om medlen. Mätbara mål. Uppdraget – vi är precis i början av en process, svårt att veta om vi har uppfyllt uppdraget. På Gotland – här är kulturplanen så övergripande att den är svårt att följa upp. Alla sa att det finns med bägge perspektiven – men ekonomiskt med en tyngdpunkt på institutionerna. Till exempel Kulturhuset Spira – den kulturella institutionen drar med sig ungdomar och amatörer genom sin höga status. Kulturdepartementet har missat en möjlighet att ta fram mera resurser, det är mycket olyckligt.

Bord 4 & 8 – Scenkonstens villkor Olof Lindqvist Lena Forslund Engqvist

Roger Blomgrens (docent i Biblioteks och informationsvetenskap vid Högskolan i Borås, kap 3) slutsats är att det är den professionella konstens autonomi som står överst på agendan medan det regionala och kommunala självstyret har fått stå tillbaka. Han söker leda i bevis att en reell decentralisering inom kulturpolitiken i Sverige aldrig har ägt rum, utan påstår att den distributiva statliga välfärds-kulturen med konstnärernas autonomitet och med utgångspunkt i hög konstnärlig kvalitet alltså är rådande – trots den regionala reformen.

Hur ser det ut på er institution? Har den professionella konstens autonomi stärkts? På bekostnad av de regionala och kommunala politikernas makt? Eller i samverkan med dem?

Det är för tidigt att säga något ännu. Kunskapen om varandra har ökat dramatiskt. Det stärker konstens autonomi, den konstnärliga kvalitén har i vart fall inte sjunkit. Pratar vi om provinsiell kultur och konst? Den roligaste idén som kom fram var – ”vi har en urban kultur som växer och frodas, men vi vill stärka den rurala kulturen.”

Ingen vet vad som kommer att hända – det beror på de enskilda tjänstemännen som sitter i denna process, hur mycket kunskap har man, det ser mycket olika. SKL kanske kan ordna utbildningar för dessa tjänstemän! Är konstens autonomi i fara? Kulturrådets roll bör förtydligas. Regionala utvecklingsprojekt pengar på regional nivå.

Se till att odla goda kontakter med era politiker som har inflytande och makt över finansieringen.

Spa tid, föreställning och middag

Därefter gick bussen tillbaka till Selma Spa hotell med alla dess lockelser; träning, massage, bastu, simturer. Detta utnyttjades flitigt och vid 18.30 samlades vi alla, avslappnade, nybadade och fräscha för att få uppleva ”Nils Holgersson” i Yurtan - ett mongoliskt nomadtält uppbyggt inne på Selma Spa. Nu hade våra gäster Karin Helander och Kent Sjöström anslutit sig också.

Kvällen avslutades med en tre rätters middag som Region Värmland bjöd på. Vår värd Tomas Riste, regionråd fick dock förhinder – men vi kände oss varmt välkomnade ändå.

Torsdag den 15 november

Forskning & Utbildning

Jag spelade in samtliga föredrag – men den inspelningen försvann tyvärr när jag uppdaterade min telefon. Därför blir det inga minnesanteckningar från föredragen.

Vi samlades all på Broby Grafiska IDÉUM, precis bakom Västanå Teaters lokaler. Olof Lindqvist, moderator, ger oss en **inledning till Forskning & Utbildning**.

Anna Lundberg, lektor, [Linköpings universitet](#) hade tyvärr fått förhinder men Malin Axelsson, konstnärlig ledare [ung scen/öst](#) berättar om deras gemensamma forskningsprojekt: "**Den forskande teatern**. Intersektionella möten mellan scenkonst, skola och akademi". (Se bilaga 1.)

Karin Helander, professor i teatervetenskap, föreståndare för [Centrum för barnkulturforskning](#) samt teaterkritiker i SvD. " "**Forskning pågår - om barn- och ungdomsteater**". (Se bilaga 2)

Karin Helander gav oss en genomgång av olika forskningsperspektiv för barnkulturforskning.

1. Praktisk forskning
2. Publikforskning
3. Babyteater
4. Hur barn och barndom gestaltas i barndramatik
5. Barn i ett bredare forskningsperspektiv

Kent Sjöström, forskare och lektor vid [Malmö Teaterhögskola](#) "**Skådespelarens nya roll**".

Han inledde med den retoriska frågan, "Vem äger rätten till forskning?" Valda nyckelord och frågeställningar från hans föreläsning;

Kvantitet kontra kvalitet. Kan man generalisera, skapa teorier? Konstnärlig forskning. Vem har rätten till scenen? Till sina berättelser? Vår hunger efter autenticitet. Dokumentarismen. Community theater – alla är experter. Behövs skådespelaren? Legitimitet på scenen? Vem har rätt att representera vem på scen? Konsten lyder under materiella lagar. Nätet – en revolution vi inte kan begripa. Reflexion, mystifiering. Ann Petrén's magiska skåp. Andy Warhol, Peter Brook, Tina Rosenberg. Vem skapar nya berättelser? Vad är Länsteaternas berättelse – gestalta er själva, annars kommer någon annan att göra det. Konsten att lägga bud på Stockholms stadsteater. Elegant subversivt...

Därefter följde ett **gemensamt samtal** mellan Malin Axelsson, Karin Helander, Kent Sjöström, Leif Stinnerbom samt Yvonne Rock med Olof Lindqvist som samtalsledare.

Ett improviserat tack till Gustaf Kling som går i pension i och med årsskiftet. Thomas Ohlsson och Gugge Sandström tackade av honom.

SVT-Värmland deltog också lite improviserat under vissa delar av förmiddagen och intervjuade flera deltagare, bl.a. Thomas Ohlsson och Leif Stinnerbom.

Vi återvände för att avsluta höstmötet med ett **extra årsmöte på Västanå Teater**. Protokoll från detta sändes ut den 10 december. Avslutningsvis läste Linde Sjöstedt upp ett brev från Karin Parrot Jonzon, som på grund av sjukdom inte kunde delta på detta för henne sista medlemsmöte. Karin lämnar över till Daniel Rylander och Mia Carlsson som tar över som chefer för Byteatern i och med årsskiftet. (Se bilaga 3.)